

І яшчэ трэба памятаць. Ні ў якім выпадку нельга ўручаць аднолькавыя падарункі прэзідэнту фірмы альбо іншаму кіраўніку і яго падначаленым. Гэта будзе першым разлічана як вялікая абраза.

Карацей кажучы, азбука дзелавога этыкету далікатная, але не такая ўжо невырашальная справа. Пры жаданні ёю можа авалодаць кожны.

Шыршоў І.Я.,
канд.філас.наук,
дацэнт

РОЛЯ КУЛЬТУРАЛОГІІ Ў ПРАЦЭСЕ ПЕРАХОДУ ДА ШМАТУЗРОЎНЕВАЙ СІСТЭМЫ ПАДРЫХОЎКІ КАДРАЎ КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА

Культуралогія з'яўляецца комплексам спецыяльных гуманітарных навук. Для ператварэння гэтага комплексу ў арганічную цэласную сістэму неабходна ўстанаўленне цесных інтэнсіўных катэгорыяльна-метадалагічных сувязей, унутраных даследчых камунікацый паміж гэтымі навукамі. Можна ўмоўна выдзеліць два блокі апошніх.

Да першага блока ў вучэбным плане варта аднесці тэорыю культуры, гісторыю сусветнай і нацыянальнай культуры, сацыялогію культуры, эканоміку культуры, прававыя аспекты культуры.

У другі блок правамерна ўключыць аксіялогію культуры (аксіяметрыю), семіотыку культуры, тэорыю камунікацыі, антрапалогію культуры, этналогію, а таксама гісторыю еўрапейскай і сусветнай цывілізацыі, якая ўключае пытанні станаўлення і развіцця канфесій.

На мяжы працэснай сферы культуралогіі вырысоўваюцца сумежныя з вышэйпералічанымі дысцыплінамі галіны гуманітарных ведаў: філасофія, мастацтвазнаўства, літаратуразнаўства, рыторыка, параўнальнае мовазнаўства, міфазнаўства, фалькларыстыка, менеджмент культуры, практаванне развіцця культуры, а таксама аналітычная статыстыка і інфарматыка. Яны арганічна дапаўняюць культуралогію і ўтвараюць блок дапаможных прадметаў пры падрыхтоўцы прафесіяналаў па адпаведнай спецыяльнасці.

Блокі культуралагічных і міжусых з культуралогіяй дысцыплін можна акрэсліць умоўнымі канцэнтрычнымі кругамі, абзначыўшы этапы прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў дадзенага профілю на I і II курсах, затым III і IV курсах, на V курсе з прысваеннем кваліфікацыі выкладчыка-культуролога (і навуковага работніка ў галіне культуры).

Студэнтам, якія паспяхова засвоілі ў Беларускай універсітэце культуры першы і другі блокі культуралагічных дысцыплін і дадатковыя спецкурсы ў якасці профілюючых прадметаў па пашыранай праграме, здалі дзяржаўны экзамен і абаранілі дыплом па спецыяльнасці "культуралогія", прысвойваюцца кваліфікацыя культуролог-бакалаўр, выкладчык культуралогіі, тэорыі і гісторыі культуры сярэдніх навучальных устаноў.

Студэнтам, якія паспяхова засвоілі ў Беларускай універсітэце культуры першы, другі, трэці блокі культуралагічных і дапаможных дысцыплін, праслухалі дадатковыя спецкурсы ў якасці профілюючых прадметаў па пашыранай праграме і абаранілі навуковую магістэрскую працу, прысвойваюцца кваліфікацыя культуролог-магістр, выкладчык культуралогіі, тэорыі і гісторыі культуры вышэйшых навучальных устаноў.

Контурна акрэсленая мадэль двухузроўневага навучання студэнтаў па спецыяльнасці "культуралогія" можа служыць матрыцай для падрыхтоўкі ва універсітэце кадраў культуры і мастацтва па іншых спецыяльнасцях. У ходзе такой падрыхтоўкі, ажыццяўляюмай як на факультэце культуралогіі, так і на факультэтах мастацкай творчасці, бібліятэчных і інфармацыйных сістэм, неабходна прадугледзець дыферэнцаванае вывучэнне студэнтамі культуралагічных дысцыплін, але ўжо ў якасці няпрофільных у аб'ёме, вызначаемым іх спецыялізацыяй. Пры гэтым па выбары студэнтаў могуць уводзіцца адпаведныя спецыялізацыйныя факультывы (спецкурсы) культуралагічнага цыкла. Студэнты, якія прэтэндуюць па другой спецыяльнасці на ступень бакалаўра, магчыма, павінны асвоіць культуралагічныя дысцыпліны першага блока, а бакалаўры, якія працягваюць навучанне з гэтай атрымання магістэрскай ступені, павінны будучы выканаць вучэбны план па культуралагічных дысцыплінах і другога блока, а таксама ў абавязковым парадку зладзіць дадатковы дзяржаўны экзамен па культуралогіі.

Для асоб, скончыўшых перад паступленнем ў Беларускі універсітэт культуры сярэднія спе-

спецыяльныя навучальныя ўстановы культуры і мастацтва, мэтазгодна ўстанавіць тэрмін навучання ва ўніверсітэце на ўзроўні бакалаўра тры гады. Практычна гаворка ідзе аб тым, што яны могуць паступаць на другі курс са здачай асноўных экзаменаў за 1 курс, прадугледжаных іх спецыялізацыяй. Для таго каб ажыццявіць гэтую меру, неабходна перагледзець вучэбныя праграмы гэтых навучальных устаноў, сумясціць дадзеныя праграмы з планамі прафесійнай і агульнагуманітарнай падрыхтоўкі нашай навучальнай установы.

Асобы, скончыўшы сярэдняю школу або сярэдняю спецыяльную навучальную ўстанову не па профілі культуры і мастацтва, для атрымання адукацыі ў Беларускім універсітэце культуры на ўзроўні бакалаўра па вочнай форме навучання (па любой спецыяльнасці) паліны вучыцца не больш чатырох год. Бакалаўры, якія прэтэндуюць на кваліфікацыйную ступень магістра, пасля спецыяльнага псіхолога-педагагічнага тэстыравання і гутаркі з імі па культуралагічных або іншых профільных дысцыплінах, кваліфікацыйнага прафесійнага адбору, ажыццяўляемых спецыяльнымі камісіямі, дапускаюцца да далейшага навучання тэрмінам яшчэ на адзін год для атрымання шукасмай ступені.

Тыя з іх, хто атрымаў магістэрскі дыплом з адзнакай, маюць права паступаць у аспірантуру без уступных экзаменаў і без стажу работы па спецыяльнасці.

Аспіранты дзесятай формы навучання, якія абаранілі кандыдацкія дысертацыі на працягу тэрміну навучання ў аспірантуры і якія раней мелі пяцігадовы стаж педагагічнай работы, могуць быць накіраваны ў дактарантуру ўніверсітэта адразу пасля атрымання дыплама кандыдата навук. Калі ж аспірант вочнай формы навучання, які свочасова абараніў дысертацыю, не мае стажу педагагічнай работы, ён атрымоўвае гэтак права пасля пяці год выкладчыцкай дзейнасці.

Так у агульных рысах можна ўявіць мадэль чатырохступеньчатай прафесійнай падрыхтоўкі спецыялістаў у Беларускім універсітэце культуры.

Фундаментальнай асновай гэтай падрыхтоўкі з'яўляецца культуралогія - шматмерная, разнастайная навука аб будове, відах, тыпах матэрыяльнай і духоўнай культуры, аб агульных заканамернасцях, гістарычных этапах яе развіцця, формах трансляцыі і сацыяльнага асваення.

Культуралогія - гэта тэба, на якой вырастаюць і пераплятаюцца ва ўніверсітэце дрэвы мастацтваў, прафесійных мастацкіх навук і метады іншых гуманітарных навук і дысцыплін.

Ракава В.К.,
выкладчык

АДУКАЦЫЯ Ў СФЕРЫ КУЛЬТУРЫ І НАКІРУНКІ ЯЕ РЕФОРМЫ

Парадаксальна, але факт: рэфарміраванне адукацыі ў апошнія дзесяцігоддзі ў былым Саюзе, у апошнія гады ў нашай суверэннай дзяржаве здзяйсняецца шляхам змянення форм і ўмоў адукацыі, атч амаль не закранала і не закранае галоўнага ў адукацыі - яе зместу. Між тым менавіта мадэрнізацыя і радыкальнае паліпшэнне зместу адукацыі - чаму вучыць і чаму вучыцца - уяўляе галоўную мэту рэформ у гэтай сферы. Тым не менш можна сцвярджаць, што рэформы зместу адукацыі не абазначылі нават іх нулявы цыкл.

Аналагічнае становішча і з рэформай адукацыі ў галіне культуры. Яна ідзе тут хаатычна, мастадам кан'юктурна-модных тыкаў, пачварна дэфарміравана палітызацыяй і камершыялізацыяй культуры.

У шырокім сэнсе культура ўяўляе ўсё, што было і будзе створана чалавекам, народамі, чалавецтвам у цэлым у інтэлектуальнай, духоўнай і матэрыяльнай сферах. Ствараючы культуру, чалавек, у сваю чаргу, з'яўляецца яе прадуктам. З гэтага вынікае неабходнасць яго адукацыі ў галіне культуры, гэта значыць авалодання ім ўсёй сумай дасяпненняў чалавецтва ў мастацтве, навуцы, рэлігіі, філасофіі, архітэктуры, палітыцы, праве, развіцці рамёстваў і г.д.

Сутнасць культуры абумоўлівае і напрамкі яе вывучэння. Гэта, па-першае, вывучэнне гістарычных і сучасных дасяпненняў культуры сваёй дзяржавы. Да апошняга часу мы знаходзіліся ў вялікай недаведчанасці, мала, а ў некаторых напрамках амаль не ведалі ўласных нацыянальных культурных каранёў, традыцый, дасяпненняў. Тое ж, што ведалі, не ў поўнай меры ацэньвалі. Між тым намаганні нацыянальных рэфарматараў нават у апошнія гады, пасля зняцця ідэалагічных табу і догм, паказалі, што Беларусь і яе народ валодаюць багатай культур-